

ÚJ SEGÉDKÖNYV A MŰVÉSZETI NEVELÉSHEZ

Az átfogó esztétikai neveléshez értékes módszertani segédkönyvet adott ki a Hajdú-Bihar megyei Pedagógus Továbbképzési Intézet. Dr. Sonkoly István munkája – Megzenésített magyar versek repertórium – a költészet és a zeneművészet kapcsolatának olyan területéről ad imponálóan gazdag áttekintést, amelyet eddig nálunk kevesen vizsgáltak, s tudományos feldolgozása teljességgel hiányzott. A mű elsősorban pedagógusoknak készült. Az olvasó a gazdag anyagot szemlélve nem kis meglepetéssel látja, hogy nagy költőink mennyire mély hatással voltak régi és mai zeneszerzőkre, felkeltve bennük az alkotói kedvet versek dallamosítására. Ki gondolná, hogy például Csokonainak 79, Arany Jánosnak 74, Adynak 105, Juhász Gyulának 42, József Attilának 84 versét zenésítették meg? A dallamosított Petőfi versek száma ennél is több. Nem ritkaság, hogy ugyanannak a versnek 4–5 különböző dallama van. Hányan tudják vajon, hogy József Attila Mama című verse 5, az Altató 6 zeneszerzőt ösztönzött dallamosításra? Pedig Sonkoly műve nem a teljes zeneirodalmát tartalmazza nagy költőink verseinek. A hatalmas anyagot szelektálva csak a legfontosabb műveket említi meg, a zenei érték szempontjából vegyes, a kiváló mellett közepes értékűeket is közöl. A válogatás gondos, a szelekció indokolt eljárás. Az anyaggyűjtés, válogatás, megszerkesztés, az irodalmi művek keletkezési, illetve megjelenési éveinek, továbbá a kapcsolódó zenei alkotások legfontosabb adatainak közlése az iskolai kézikönyv jellegének megfelelően készült.

Hézagpótló munka, írója értékes szolgálatot tett vele a zene- és az irodalomtudományak, és persze az iskolai oktatásnak egyaránt.

Kiss Albert
Debrecen

Szamosújvári Sándor:

TÖRTÉNELMI SZAKKÖRÖK AZ ÁLTALÁNOS ISKOLÁBAN

(Tankönyvkiadó Bp., 1974. 114. old.)

A szerző a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem Gyakorló Általános Iskolájának szakvezető tanára. A honismereti mozgalom egyik helyi irányítója. A mozgalmi munkát ed-

digi gyakorlatában is jól kapcsolta össze az iskolai oktatással. Könyvében nemcsak saját tapasztalatait summázza. Támaszkodik fél országra kiterjedő tapasztalatsere kapcsolataira, közvetlen munkatársainak véleményére és széles skálájú irodalmi forrásanyagra is.

A szerző tanulmánya a történelmi szakkörök elemzéséből indul ki és hamar eljut a honismereti szakkörök iskolai létjogosultságának bizonyításához. A szakkörök szintézise a honismeret, amelyben helyet kap a néprajzi gyűjtés, helytörténet, irodalom, üzemtörténet, krónikáirás, műemlékvédelem, régészet és a természetvédelem is.

A könyv megfelelő súllyal foglalkozik a hazafias neveléssel, de ugyanakkor proletár nemzetköziségre is nevel.

A szakköri foglalkozást rendszereseen összekapcsolja az úttörő munkával. Nagy súlyt helyez a szakköri tagok aktivizálására, öntevékenységére, a különböző tisztségviselők demokratikus megválasztására. Általában nem lép ki az iskolai keretből. A szerző által javasolt formások csak itt érvényesek. Vannak középiskolás, főiskolás, vegyes és felnőttekből álló szakkörök is. A formások mind kisebb szerepet játszanak.

A kötet nem tette lehetővé a honismereti munka iskolán kívüli elemzését. Ezért a szerző fölmenthető, noha hiányérzetünk megmarad.

Szamosújvári Sándor könyvében jelentős helyet foglal el az irodalmi és történelmi emlékhelyek felkutatásának, emléktáblával történő megjelölésének gondolata. A népfront politika szellemében helyet kaphat a honismereti szakkörben mindenki, akit az érdeklődési köre érdekeltté tesz valamilyen vonatkozásban.

Amikor a néprajzi gyűjtést állítják munkájuk középpontjába, a szerző akkor is gazdag programot ad. Az egyéni gyűjtést nyáron is folytatják, céltudatosan feladatokat oldanak meg a nyári utazások idején. Megkapó anyagot közöl egy 6. osztályos tanuló munkájából, aki Edelenyben töltötte a vakáció egy részét és közben összegyűjtötte a régi aratóünnepségekre vonatkozó hagyományokat.

Szamosújvári Sándor könyve országos érdeklődésre is számot tarthat. Példáit többnyire Debrecenből veszi, s csak ott általánosít, ahol biztosan nem téved.

Hangvételeiből a honismereti munka, a tanítványok és a szülőváros szeretete érződik. Mégis tud szólni országos vonatkozásban is. Ez adja a könyv értékét!

Börcsök Vince

Osvát Erzsébet:

RIGÓFÜTTY SZÓL

A kötet egy csokor verset ölel fel a gyermekvilágból. Apró élmények sora elevenedik meg, az első felismerések üdeségét hordozó élményeké, az élet jó ízét, örömét idézők.

Würtz Ádám illusztrációi csak még bensőségesebbé teszik a versek kedves, varázslatos hatását.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

H. G. Wells–Thorbjörn Egner:

TOMI ÉS AZ ELEFÁNT

Nehéz boldogulni a gazdag emberrel: még akkor is bajt csinál, ha jót akar. Tominak, az egyszerű halász fiának, aki megmentette az életét, nagyon, de nagyon nagy ajándékot akar adni – küld hát neki egy elefántot. Mit csináljon Tomi az elefánttal? Tomi apja hogy győznék abrakolni? Sok kárt, bajt is okoz az elefánt. Végül is a kis város hasznos és népszerű alakja lesz.

A kis történetet H. G. Wells, a híres angol író írta sok-sok évvel ezelőtt. Történetét így fejezte be: „hogya aztán mi lett Tomival és Augustusszal, azt talán majd máskor mondom el egy másik könyvben”. Thorbjörn Egner úgy gondolta, hogy ezt a másik történetet megírja. Így született meg a könyv második fele, kiegészítve még néhány dalocskával is. A rajzokat is ő készítette.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Gecse Gusztáv:

KÉRDÉSEK A VALLÁSRÓL

Minden ember szeretné a maga útját járni. Szívesen elhagyja a járt utat a járatlanért, ilyenkor érzi igazán a felfedezés gyönyörködtető izgalmát. Am aki nem akar eltévedni, iránytűt visz magával a felfedező útra, hogy segítsen a tájékozódásban. Ilyen iránytű a sorozatnak e kötete is. Az iránytű persze csak a továbbhaladás helyes irányát mutatja. Az útra kinek-kinek magának kell rátalálnia.

Mi a lélekvándorlás? Hogyan írja le a Biblia a világ teremtését? Hogyan vélekedjék a modern ember a templomról, a hitről, a vallásról? – Ilyen kérdésekre keresi a könyv a választ. Véleményt alkotni persze csak arról tudunk, amit ismerünk. Ismerkedhet az olvasó a vallással, keletkezésének okaival, évezredek történetével, szent irataival, törvényeivel és szabályaival.

A könyvet 12 éven felüli olvasóknak ajánljuk.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Krúdy Mária:

SZINDBÁD GYERMEKKORA

Krúdy Gyula gyermekéveiről szól a regény. S természetesen a nagyapáról is, aki harcolt a szabadságharcban, és Komárom védőjeként vonyul el a nagy ostrom után, továbbá a nagymamáról, meg a szülőkről is, a nyíregyházi utcácskákról, amelyeken a gyermek Krúdy futkározott, a szárazmalomról, ahol a parasztokat ismerte meg, Podolinról, a szepességi álmovároskáról, ahol első gyönyörű, regényes szerelemeit szötte.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Takáts Gyula:

EGY FLÓBERTPUSKA TÖRTÉNETE

A regény a messi múltba nyit kaput: a betyárvilágtól vezet el az író gyerekkoráig, melyben apáról fiúra száll flóbertpuska köré szerveződik egy vidám gyerekcsoport. Megismerkednek ezek a gyerekek erdők és mezők törvényeivel, izgalmas kalandokon mennek keresztül az erdőaljai présházak világában, egy régesrég elrejtett kincs nyomára jutnak – erről szól a regény.

A megkapó jeleneteket Würtz Ádám illusztrációi elevenítik meg.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Dávid Antal:

ERDÉLY NAGY ROMLÁSA – A BOLDOGÍTOTT ORSZÁG

A bíboros-fejedelem meggyilkolása után Erdély egymás után kapja a súlyos sebeket. A Habsburg császártól hiába várja az Erdélyért kialakított díjat a havaselvi vajda. A leszegényedett országban nagy az elkeseredés. Évekig tart Erdély haldoklása, amíg Bocskai új életre nem kelti az országot.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Tersánszky J. Jenő:

MAKK MARCI HÖSTETTE

Mi volt Makk Marci hőstette? Talán tüzet oltott vagy életet mentett? Bizony csak annyit volt, hogy visszaszerelte a három elcsalt kismalacot a ravasz rókatól, és visszavitte az elbűsülő Julikának. De aki nem hiszi, olvassa el Tersánszky J. Jenő történetét, jól szórakozik és szívébe zárja a könyv hőseit és íróját.

Lipták Gábor:

AMIRŐL A VIZEK BESZÉLNEK

A kötet nyolc elbeszélést tartalmaz, mind-egyikük valamilyen módon a magyar folyók, tavak, vizek életéhez kapcsolódik. A török idők-től a XIX. századig terjed a kor, melyből az író történeti témáit meríti, s szívesen színesíti elbeszéléseit nép- és tájrajzi érdekességekkel.

Az illusztrációkat Szántó Piroska készítette.
(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Thury Zsuzsa:

BUKSI A REPÜLŐGÉPEN

Buksi gazdája sok évtizedes távollét után visszaköltözik szülőházájába, és magával hozza kedves puliját is. De a kutya nem utazhat utas-szállító gépen, így Buksi egy olyan repülőre ke-rül, amely cirkuszi és állatkerti vadállatokat szállít Budapestre.

Buksi kalandos utazását mondja el a szerző kisregényében. A kötet rajzait Zsoldos Vera készítette.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Donászy Magda:

CSÁLÉ KATI

A gyerekek jó darabig el nem tudják kép-zelni, hogy szüleik és nagyszüleik is voltak egykor gyerekek. Aztán egyszerre megértik, s felébred bennük az érdeklődés: mindent tudni szeretnének arról a réges-régi gyerekkorról. A regényben az olvasó elé tárul a nagymama gyerekkora.

A hangulatos, szép regényt Reich Károly il-lusztrációi díszítik.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

R. Várkonyi Ágnes:

ÍGY ÉLT VAK BOTTYÁN

Bottyán Jánost, a kiváló generálist így jel-lemezte Rákóczi fejedelem: „Szerette népét, és a nép is szerette őt.” Köznemesi sorból lett végvári vitéz, császári tisz, majd kuruc tábor-nok. Hosszú és változatos élete volt. A török kiűzésekor még császári szolgálatban áll, Rá-kóczi dunántúli, csallóközi és Vág menti har-cainak ő a vezetője.

A kötetet több mint száz korabeli metszet, rajz, festmény illusztrálja.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Megay László:

A NAGYFÜLŰ KROKODIL

Befejeződött a második világháború, de a gyermekek lelkében még javában tartott. 10–12 éves szeretetvágó gyerekek barangoltak a ro-

mok között. Itt találkoztak, ha valóban talál-koztak a nagyfülű krokodillal. Erre felelni még akkor is nehéz, ha valaki elolvasta a könyvet. Elég az, hogy a nagyfülű krokodil sok mindent jelentett. Végül is a „belső háború” elcsende-sülését s az okosabb tettekkel teli hétköznapi örömeinek felismerését is.

Az izgalmas, belső humortól csillogó regény művészi illusztrációit Zsoldos Vera készítette.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

AMI A SZÍVEDET NYOMJA

Ami a szívet nyomja, azzal a legnehezebb megbirkózni. Pedig sokszor olyan jó volna el-mondani valakinek. Jó volna talán néha verset is írni, abban talán ki lehetne fejezni mindent. Három svéd költőnő megpróbált azon a nyel-ven, mely szinte minden gyerek sajátja, verset írni arról – ami a gyermekek szívet nyomja.

(Móra Könyvkiadó, Budapest, 1975.)

Thiery Árpád:

HOSSZÚ SZÖKÉS

Bálint egy dunántúli nevelőintézetből szö-kik meg, nem is először. Sok szeretetre volna szüksége, de a körülmények nem kedveznek neki: anyja korán meghalt, apja egy fiatal, anyai szüretre nem nagyon alkalmas nőt vesz feleségül. Bálint saját képzeletvilágába menek-ül. Egy kislány révén nyaraló tizenévesek tár-saságához csapódik. Hamarosan azonban ka-landja autólöpésbe, karambolba torkollik. Egye-dül Anna jelenti számára a megoldás lehetősé-gét, ez a szerelem az egyetlen szál, melyet követve az ábrándok mélyvizéből a való élet fényébe emelkedhetik.

(Móra Könyvkiadó, Budapest 1974.)

Mezei András:

A SVÉDCSAVAR

Leleményes dobás a svédcsavar. Kapus le-gyen a talpán, aki kifogja, aki védeni tudja. De mi van akkor, ha egy kirakat üvegébe ta-lál? Sztétugrik a kis csapat. Csak szegény Gumi tétovázik. Ő lesz a kárvallott korcsmáros fog-lya. Vidáman focizó gyermekcsapat a regény hőse. Mennyi bajba kerülnek? Hogyan mász-nak ki a sok bajból, mennyi fortélyal. A sod-ró történetek teszik olvasmányossá, kedvessé a kötetet.

(Móra Könyvkiadó, Budapest 1974.)